

Nowy Sącz, ...y... lutego 2022 roku

Trybunał Konstytucyjny

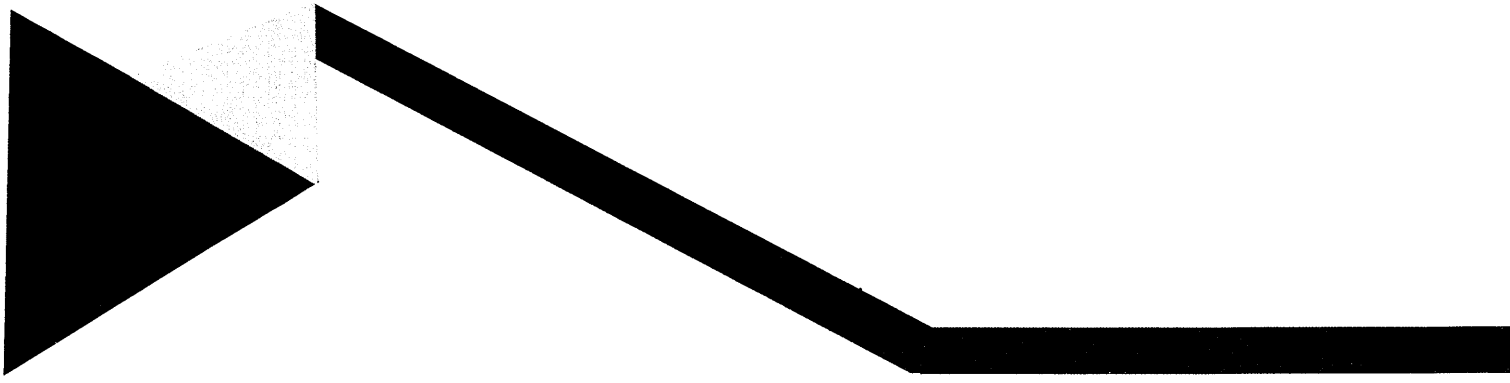
al. Jana Chrystiana Szucha 12A
00-918 Warszawa

Skarżący: G   D

SKARGA KONSTYTUCYJNA

Działając imieniem własnym, na podstawie art. 79 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 2393) wnoszę o stwierdzenie, że:

– art. 394² § 1¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1805 ze zm.) w zakresie w jakim nie przewiduje możliwości zaskarżenia postanowienia sądu drugiej instancji w przedmiocie wynagrodzenia kuratora jest niezgodny z 32 ust. 1 zd. 2 w zw. z art. 64 ust. 2, art. 45 ust. 1 oraz art. 176 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

* * *

W myśl art. 54 ust. 2 w zw. z art. 55 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, wnoszę o zwrot kosztów postępowania według norm przepisanych.

* * *

Wnoszę o zwrócenie się do Sądu Okręgowego w N – na podstawie art. 71 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym – o przedstawienie akt postępowania o sygn. 8 (sygn. akt SA w K), które to postępowanie wiąże się z niniejszą skargą.

* * *

Kwestionowany przepis ustawy na podstawie którego sąd orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach albo obowiązkach skarżącego określonych w Konstytucji i w stosunku do którego skarżący domaga się stwierdzenia niezgodności z Konstytucją:

Art. 394² § 1¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1805 ze zm.) w zakresie w jakim nie przewiduje możliwości zaskarżenia postanowienia sądu drugiej instancji w przedmiocie wynagrodzenia kuratora.

Skarżący zakwestionował powyższy przepis z uwagi na podobieństwo materii w nim uregulowanej, a w szczególności w pkt 4 (pod. art. 394^{1a} § 1 pkt 9 KPC *per analogiam*; uchwała SN z dnia 21 stycznia 2022 r., III CZP 37/22). Niezależnie od tego wskazać należy, że w świetle orzecznictwa Trybunału wskazanie jednostki redakcyjnej o zbyt wąskim zakresie unormowania nie ma przesądzającego charakteru, gdyż – co do zasady – z punktu widzenia techniki prawodawczej „pominięta” materia nie musi zostać wpisana do konkretnej jednostki redakcyjnej danego przepisu (wyrok TK z dnia 30 października 2012 r., SK 20/11, Dz.U. 2012, poz. 1254).

Naruszone konstytucyjne prawo skarżącego i sposób naruszenia:

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, Trybunał Konstytucyjny sprawuje kontrolę tzw. pominięć prawodawczych. Zarzut niekonstytucyjności może więc dotyczyć zarówno tego, co ustawodawca w danym akcie unormował, jak i tego, co w akcie tym pominał. Ocenie Trybunału podlega zawsze treść normatywna zaskarżonego przepisu, a więc także brak pewnych elementów normatywnych, których istnienie warunkowałoby konstytucyjność danej regulacji (*L. Bosek*, *Bezprawie legislacyjne*; Lexis Nexis, Warszawa 2007; wyrok TK z dnia 17 kwietnia 2007 r., sygn. akt SK 20/05, OTK-A 2007, Nr 4, poz. 38). Chodzi o sytuację, w której integralną,

funkcjonalną częścią treści jakiejś normy powinien być pewien brakujący element, a z uwagi na podobieństwo do istniejących unormowań należy oczekiwać jego istnienia (wyrok pełnego składu TK z dnia 24 listopada 2010 r., sygn. akt K 32/09, OTK-A 2010, Nr 9, poz. 108; postanowienie TK z dnia 14 maja 2009 r., sygn. akt TS 189/08, OTK-B 2009, Nr 3, poz. 202).

Na skutek braku (pominięcia) w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (dalej jako: KPC) normy prawnej umożliwiającej zaskarżenie postanowienia sądu drugiej instancji w przedmiocie wynagrodzenia kuratora, w odniesieniu do skarżącego naruszone zostały zasady:

- 1) równości wobec prawa w zakresie zapewnienia ochrony wynagrodzenia (art. 32 ust. 1 zd. 2 w zw. z art. 64 ust. 2 Konstytucji) poprzez uniemożliwienie skarżącemu wniesienia zażalenia na postanowienie w przedmiocie przyznanego mu wynagrodzenia, w sytuacji gdy prawo takie posiada pełnomocnik ustanowiony z urzędu, a sytuacja kuratora procesowego jest do niego podobna;
- 2) równości wobec prawa w zakresie zapewnienia ochrony praw majątkowych (art. 32 ust. 1 zd. 2 w zw. z art. 64 ust. 2 Konstytucji) poprzez uniemożliwienie skarżącemu wniesienia zażalenia na postanowienie w przedmiocie przyznanego mu wynagrodzenia, w sytuacji gdy jednocześnie do zakwestionowania tego orzeczenia – z mocy art. 394² § 1¹ pkt 3 KPC – uprawniona była strona przeciwna sporu, która kosztami tymi została obciążona w ramach obowiązku zwrotu kosztów procesu;
- 3) prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji) poprzez odmówienie skarżącemu prawa do poddania kontroli sądowej rozstrzygnięcia w przedmiocie jego wynagrodzenia, co doprowadziło do ostania się w obrocie prawnym błędnego orzeczenia Sądu Apelacyjnego w K
- 4) dwuinstancyjności postępowania (art. 176 ust. 1 Konstytucji) poprzez uniemożliwienie skarżącemu poddania kontroli instancyjnej postanowienia w przedmiocie jego wynagrodzenia za postępowanie odwoławcze, w sytuacji gdy kwestia ta z oczywistych względów nie była wcześniej badana, co w kontekście norm określających wynagrodzenie kuratora procesowego, sprawia że rozstrzygnięcie sądu drugiej instancji ma w tego typu przypadkach charakter uznaniowy i jako takie powinno być poddane kontroli instancyjnej.

Jednocześnie, do naruszenia powyższych praw skarżącego doszło przy braku przesłanek umożliwiających wprowadzenie ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw (art. 31 ust. 3 Konstytucji).

Stan faktyczny:

- W dniu grudnia 2017 r. powód A S.A. w W wniósł do Sądu Rejonowego w L pozew przeciwko pozwanej A M w którym domagał się zasądzenia:
  - kwoty zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty;

- zwrotu kosztów sądowych;
  - zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.
- W uzasadnieniu pozwu, powód wskazał, że jego roszczenie wynika z niespłaconego przez pozwaną kredytu.
- W dniu stycznia 2018 r. Referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w L wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym (sygn. akt) w którym nakazał pozwanej zapłatę na rzecz powoda:
    - kwoty zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia grudnia 2017 r. do dnia zapłaty;
    - kwoty zł tytułem zwrotu kosztów procesu.
  - Zarządzeniem z dnia kwietnia 2018 r. Referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w L wezwał powoda do usunięcia przeszkody w doręczeniu pozwanej odpisu nakazu zapłaty, poprzez wskazanie adresu pod którym doręczenie będzie możliwe – w terminie 7 dni pod rygorem uchylenia nakazu zapłaty i przekazania sprawy do sądu właściwości ogólnej. W zarządzeniu tym Referendarz wskazał, że z bazy PESEL wynika, iż pozwana wymeldowała się z adresu podanego w pozwie, w związku z czym zachodzi istotna wątpliwość czy adres wskazany w pozwie jest aktualny.
  - Postanowieniem z dnia kwietnia 2018 r. Referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w L uchylił nakaz zapłaty z dnia stycznia 2018 r. (sygn. akt) w całości (pkt I) i przekazał rozpoznanie sprawy do Sądu Okręgowego w N (pkt II). W uzasadnieniu postanowienia wskazane zostało, że powód w zakreślonym terminie nie usunął przeszkody w doręczeniu nakazu zapłaty.
  - Zarządzeniem z dnia maja 2018 r. (sygn. akt) Przewodniczący w Sądzie Okręgowym w N wezwał powoda m.in. do podania w terminie 14 aktualnego adresu zamieszkania pozwanej pod rygorem zawieszenia postępowania.
  - Postanowieniem z dnia czerwca 2018 r. (sygn. akt) Sąd Okręgowy w N zawiesił postępowanie wobec niewykonania przez powoda zarządzenia o podaniu aktualnego adresu zamieszkania pozwanej.
  - Na wniosek powoda, Przewodniczący w Sądzie Okręgowym w N zarządzeniem ustanowił dla pozwanej, której miejsce pobytu nie jest znane kuratora w osobie radcy prawnego G D (skarżącego), a następnie Sąd Okręgowy w N postanowieniem podjął zawieszony postępowanie o sygn. akt .
  - W toku sprawy powód podtrzymywał (w pismach procesowych) swoje żądania, a pozwana reprezentowana przez kuratora wносиła (w pismach procesowych i na rozprawie) o oddalenie powództwa w całości. Nadto kurator wnosił o przyznanie mu wynagrodzenia należnego kuratorowi.
  - W dniu listopada 2019 r. Sąd Okręgowy w N w sprawie o sygn. wydał wyrok w którym w całości uwzględnił żądanie pozwu (pkt I), zasądził do pozwanej na rzecz powoda zwrot kosztów postępowania (pkt

- II), a także przyznał kuratorowi dla nieznanej z miejsca pobytu pozwanej radcy prawnemu G D (skarżącemu) wynagrodzenie powiększone o stawkę podatku od towarów i usług (pkt III).
- W uzasadnieniu wyroku z dnia listopada 2019 r., sporządzonym na wniosek pozwanej, Sąd Okręgowy w N wskazał m.in., że z uwagi na datę wszczęcia postępowania, wynagrodzenie kuratora (skarżącego) zostało ustalone na podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2013 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej (Dz.U. poz. 1476).
  - Imieniem pozwanej, powyższy wyrok zaskarżył reprezentujący ją kurator, który w apelacji do Sądu Apelacyjnego w K domagał się zmiany orzeczenia Sądu I instancji w zakresie pkt I i II poprzez oddalenie powództwa w całości. Ponadto w apelacji zawarty został wniosek o przyznanie wynagrodzenia należnego kuratorowi pozwanej nieznanej z miejsca pobytu za postępowanie odwoławcze.
  - Po wniesieniu apelacji, kurator pozwanej nieznanej z miejsca pobytu złożył do Sądu Apelacyjnego w K pismo w którym uzupełnił wniosek apelacji, wnosząc o przyznanie wynagrodzenia należnego kuratorowi pozwanej nieznanej z miejsca pobytu za postępowanie odwoławcze, powiększonego o należny podatek od towarów i usług.
  - W dniu lutego 2021 r. Sąd Apelacyjny w K , na posiedzeniu niejawnym, w sprawie o sygn. akt wydał wyrok w którym zmienił zaskarżony wyrok Sądu I instancji, w ten sposób, że m.in.: oddalił powództwo w całości (pkt 1 ppkt I), przyznał od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w N na rzecz kuratora G D (skarżącego) wynagrodzenie w kwocie zł za postępowanie apelacyjne (pkt 2), nakazał pobrać od strony powodowej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w N kwotę zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych (pkt 3).
  - Odpis wyroku Sądu Apelacyjnego w K z dnia lutego 2021 r. (sygn. akt) został doręczony kuratorowi pozwanej (skarżącemu) w dniu lutego 2021 r.
  - W dniu marca 2021 r. doręczony został kuratorowi pozwanej (skarżącemu), na jego wniosek, odpis uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w K z dnia lutego 2021 r. (sygn. akt). W uzasadnieniu tym zostało wskazane, że wniosek kuratora o powiększenie wynagrodzenia o podatek VAT nie zasługiwał na uwzględnienie, gdyż w świetle obecnie obowiązujących przepisów nie było do tego podstaw. Zdaniem Sądu Apelacyjnego w K , zasadą jest, że należność zawiera w sobie podatek VAT.
  - W dniu marca 2021 r. kurator pozwanej (skarżący) wniósł do innego składu Sądu II instancji zażalenie na pkt 2 wyroku Sądu Apelacyjnego w K z dnia lutego 2021 r. (sygn. akt) w którym zaskarżył to

orzeczenie w części w której przyznane mu wynagrodzenie nie zostało powiększone o kwotę podatku VAT.

- Postanowieniem z dnia listopada 2021 r. (sygn. akt) doręczonym skarżącemu w dniu 16 listopada 2021 r., Sąd Apelacyjny w K odrzucił zażalenie kuratora pozwanej na pkt 2 wyroku Sądu Apelacyjnego w K z dnia lutego 2021 r. (sygn. akt). W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd Apelacyjny w K wskazał, że zażalenie podlegało odrzuceniu jako niedopuszczalne. Zdaniem Sądu Apelacyjnego postanowienie zawarte w pkt 2 wyroku nie należy do żadnej z kategorii wymienionych w art. 394¹ KPC oraz w art. 394² KPC, a w szczególności nie jest postanowieniem w przedmiocie kosztów procesu o którym mowa w art. 394² § 1² pkt 3 KPC. Dalej Sąd Apelacyjny podniósł, że nie ma również podstaw do konstruowania dopuszczalności zażalenia na to postanowienie w oparciu o analogię do uregulowania zawartego w art. 394² § 1² pkt 4 KPC.

Uzasadnienie zarzutu niezgodności kwestionowanego przepisu ustawy ze wskazanymi konstytucyjnymi prawami skarżącego, z powołaniem argumentów i dowodów na poparcie tego zarzutu:

Uzasadniając zarzut naruszenia art. 32 ust. 1 zd. 2 w zw. z art. 64 ust. 2 Konstytucji, skarżący podnosi, że w świetle zasady równego traktowania przez władze publiczne, kuratorowi procesowemu winno przysługiwać prawo zaskarżenia postanowienia sądu drugiej instancji w przedmiocie wynagrodzenia kuratora. Prawo do zaskarżenia postanowienia sądu drugiej instancji w przedmiocie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, gdy zostały przyznane ze środków Skarbu Państwa posiada pełnomocnik z urzędu i w ocenie skarżącego jego sytuacja procesowa jest tożsama z sytuacją takiego pełnomocnika. Podnieść bowiem należy, że kurator ustanowiony dla strony nieznannej z miejsca pobytu, w pierwszej kolejności obowiązany jest do podjęcia starań w kierunku ustalenia aktualnego miejsca pobytu strony, a gdy okaże się to niemożliwe, obowiązany jest do obrony jej interesu i na tym etapie jego rola nie różni się od roli pełnomocnika z urzędu. Brak różnic szczególnie widoczny jest w takich sprawach jak ta na kanwie której złożona została niniejsza skarga. Kurator, wykonujący zawód radcy prawnego, wobec bezskutecznych prób ustalenia miejsca pobytu pozwanej podjął się obrony jej interesu w toku postępowania sądowego. Na skutek podjętych działań procesowych doprowadził do prawomocnego oddalenia powództwa. Procesowa rola kuratora, w kontekście zadania reprezentowania strony i dołożenia przy tym należytej staranności wynikającej z wykonywanego zawodu, nie różniła się więc niczym od sytuacji gdyby działał za pozwaną jako pełnomocnik ustanowiony z urzędu. Podobieństwo między tymi podmiotami występuje także co do tego, że są uprawnieni do działania za stronę do prawomocnego zakończenia postępowania i nie są uprawnieni do zakwestionowania wyroku w drodze skargi kasacyjnej. W kontekście wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 kwietnia 2020 r. (SK 66/19; Dz.U. z 2020 r. poz. 769) można także wskazać

na podobieństwo w kwestii odwołania do rozporządzeń o stawkach radców prawnych (adwokatów) ustanowionych z wyboru, gdy chodzi o ustalenie wynagrodzenia za wykonaną pracę. Podobieństwa ustają jednak na etapie możliwości zaskarżenia orzeczenia sądu drugiej instancji o wynagrodzeniu za postępowanie odwoławcze. O ile bowiem pełnomocnik z urzędu, któremu przyznane zostało wynagrodzenie ze środków Skarbu Państwa jest uprawniony do zakwestionowania takiego orzeczenia (394² § 1¹ pkt 4 KPC), o tyle kurator na gruncie obowiązujących przepisów nie ma do tego prawa.

Jak wskazuje się w doktrynie, art. 64 ust. 2 Konstytucji powinien być interpretowany i stosowany w bliskim związku z art. 32 Konstytucji, ponieważ zapewnienie równej dla wszystkich ochrony prawnej jest elementem równego traktowania przez władze publiczne (zob. L. Garlicki, komentarz do art. 64 Konstytucji, [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, red. L. Garlicki, Warszawa 1999–2007, s. 16). Z zasady równości wynika nakaz jednakowego traktowania podmiotów prawa w obrębie określonej klasy (kategorii). Dopełnieniem tejże jest zakaz dyskryminacji, z jakiegokolwiek przyczyny, w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym (art. 32 ust. 2 Konstytucji) (wyrok TK z dnia 23 kwietnia 2020 r., sygn. akt SK 66/19; Dz.U. poz. 769). Niewątpliwie wymienione wyżej podmioty (radcy prawni z urzędu, adwokaci z urzędu, kuratorzy procesowi) stanowią określoną kategorię uczestników postępowania z których usług korzystają przede wszystkim strony, ale także sąd. Cechą relewantną przywołanych podmiotów jest to, iż działają na zlecenie sądu i wykonują zadania określone w zleceniu sądu oraz przepisach prawa. Podmioty działające w ramach tej kategorii winny być równo traktowane zwłaszcza, gdy chodzi o zasady ustalania ich wynagrodzeń i możliwości kwestionowania orzeczeń w przedmiocie wynagrodzeń.

Naruszenie art. 32 ust. 1 zd. 2 w zw. z art. 64 ust. 2 Konstytucji skarżący upatruje także w sytuacji, która wynika z normy zawartej w art. 394² § 1¹ pkt 3 KPC. Otóż w sprawie na kanwie której została złożona niniejsza skarga, przepis ten dawał możliwość stronie powodowej zakwestionowania rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji w świetle którego została zobowiązana do zwrotu kosztów procesu, w ramach których mieściło się także wynagrodzenie skarżącego za postępowanie odwoławcze. Strona powodowa mogła więc skorzystać z mechanizmu chroniącego jej interes majątkowy poprzez zakwestionowanie wysokości wynagrodzenia skarżącego. Gdyby strona powodowa z tego prawa skorzystała to jedyną formą obrony skarżącego byłaby możliwość złożenia odpowiedzi na zażalenie. Jednocześnie skarżący nie miał prawnej możliwości zakwestionowania orzeczenia o przyznanym mu wynagrodzeniu. W efekcie ewentualne postępowanie zażaleniowe, z punktu widzenia skarżącego, sprowadzałoby się do pytania czy poziom przyznanego mu wynagrodzenia zostanie utrzymany, czy może zostanie obniżony.

Uzasadniając zarzut naruszenia art. 45 ust. 1 Konstytucji, skarżący podnosi, że odmówiono mu prawa do sądu, a w szczególności prawa do poddania kontroli sądowej rozstrzygnięcia w przedmiocie jego wynagrodzenia. W ocenie skarżącego przedmiotowe postanowienie Sądu Apelacyjnego w K było błędne, gdyż wynagrodzenie nie zostało powiększone o kwotę podatku od towarów i usług, do czego

skarżący odniósł się w skardze konstytucyjnej zarejestrowanej pod sygn. akt Ts 137/21. W efekcie braku możliwości odwołania się do właściwego, niezależnego, bezstronnego i niezawisłego sądu, w obrocie prawnym ostało się orzeczenie błędne, a na jego wadliwość wskazuje uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2022 r. (III CZP 37/22).

W kontekście naruszenia art. 45 ust. 1 Konstytucji, można odpowiednio odwołać się do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 października 2012 r. (SK 20/11, Dz.U. 2012, poz. 1254) i podnieść, że orzekanie w przedmiocie wynagrodzenia kuratora jest „sprawą” w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji, gdyż obejmuje rozstrzyganie o prawach lub obowiązkach jakiegoś podmiotu, na podstawie norm prawnych „wynikających” z przepisów prawnych. W orzeczeniu dotyczącym wynagrodzenia kuratora chodzi bowiem o ustalenie zakresu ochrony praw majątkowych kuratora. Prawa te stanowią ekonomiczny ekwiwalent za wykonaną pracę, ich kształt musi zostać określony w oparciu o normy prawne wynikające z przepisów właściwego rozporządzenia. Istotą rozpatrzenia sprawy skarżącego była prawna kwalifikacja konkretnego stanu faktycznego (złożenia wniosku o przyznanie wynagrodzenia), zawarta w wydanej normie konkretnej i indywidualnej, skierowanej do skarżącego, z której wynikały określone skutki prawne. Wszystkie elementy omawianego stanu faktycznego dotyczyły sprawy konkretnej i tworzącej całość związaną z podmiotem, którego uprawnienia zostały ostatecznie określone w wyniku kwalifikacji prawnej stanu faktycznego.

Ostatni z zarzutów skarżącego dotyczy naruszenia art. 176 ust. 1 Konstytucji statuującego zasadę dwuinstancyjności postępowania. Do jego naruszenia doszło poprzez uniemożliwienie skarżącemu poddania kontroli instancyjnej postanowienia w przedmiocie jego wynagrodzenia za postępowanie odwoławcze, w sytuacji gdy kwestia ta z oczywistych względów nie była wcześniej badana. Co istotne przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 2018 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej (Dz.U. poz. 536), a w szczególności § 1 ust. 1 i 3, dają sądowi dużą swobodę w zakresie orzekania o poziomie wynagrodzenia kuratora. Przywołane przepisy pozwalają bowiem sądowi miarkować wynagrodzenie kuratora i przyznać je co do zasady na poziomie nie wyższym niż 40% stawki radcy prawnego (adwokata) ustanowionego z wyboru. W sytuacjach o których mowa w § 3 ww. rozporządzenia procent ten może być wyższy, ale ustalone wynagrodzenie nie może przekraczać stawek minimalnych. Brzmienie tych przepisów sprawia, że rozstrzygnięcia sądów, w tym sądów drugiej instancji, ma w tego typu sprawach charakter do pewnego stopnia uznaniowy i jako takie powinno być poddane kontroli sądowej. W wyroku z dnia 22 października 2013 r. (SK 14/13; Dz.U. z 2013 r. poz. 1428) Trybunał wskazał, że negatywnym skutkiem ubocznym tego typu procedur z pewną dozą uznaniowości jest możliwość wystąpienia pomyłek lub błędów (zarówno jeżeli chodzi o wybór odpowiednich stawek minimalnych, jak i ocenę poziomu świadczonych usług) – także wtedy, gdy postanowienia w tej sprawie są wydawane przez sąd drugiej instancji. Wobec braku jakiegokolwiek trybu odwoławczego nieprawidłowości w tym względzie najczęściej nie mogą zostać naprawione za pomocą

sprostowania – nie wszystkie możliwe wady postanowień w sprawie zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej można potraktować jako „niedokładności”, „błędy pisarskie albo rachunkowe” lub „inne oczywiste omyłki”. W ocenie Trybunału brak możliwości sądowej kontroli postanowień sądu drugiej instancji (w sprawie nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, polegającej na sporządzeniu opinii o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej), stanowi naruszenie prawa do należytego ukształtowania procedury sądowej (por. art. 45 ust. 1 Konstytucji).

W kontekście zarzutu naruszenia art. 176 ust. 1 Konstytucji można ponownie odpowiednio przywołać wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 października 2012 r. (SK 20/11) w którym podkreślono, że art. 176 ust. 1 jest przepisem gwarancyjnym, konkretyzuje treść prawa jednostki do zaskarżenia decyzji sądu w ramach postępowania sądowego. Gwarancja proceduralnej kontroli postępowania sądowego służy zapobieganiu pomyłkom i arbitralności decyzji podejmowanych w pierwszej instancji (zob. wyrok TK z 12 czerwca 2002 r., sygn. P 13/01, OTK ZU nr 4/A/2002, poz. 42). Zasada ta odnosi się nie tylko do głównego przedmiotu postępowania sądowego, lecz może obejmować także te kwestie wпадkowe, w odniesieniu do których sąd orzeka o prawach i obowiązkach określonego podmiotu. Wedle utrwalonego orzecznictwa Trybunału, zasada dwuinstancyjności postępowania sądowego stanowi jeden z istotnych elementów wyznaczających treść prawa do sądu, gwarantowanego art. 45 ust. 1 Konstytucji. Połączenie art. 45 ust. 1 Konstytucji z zasadą dwuinstancyjności postępowania sądowego nie ma jednak charakteru bezwzględnego. Nie każde orzeczenie zapadłe w sądowym postępowaniu cywilnym musi wiązać się z wymogiem zapewnienia dwuinstancyjności postępowania. W jego trakcie rozstrzygane są bowiem kwestie służebne w stosunku do postępowania w sprawie głównej. Trafnie zwraca się przy tym uwagę, że „charakter takich czynności decyzyjnych bywa zróżnicowany” (T. Zembrzuski, Zaskarzanie orzeczeń incydentalnych wydanych po raz pierwszy w toku instancji (uwagi na tle wyroku TK), „Przegląd Sądowy” nr 9/2007, s. 23). Zasada dwuinstancyjności nie wymaga, aby w każdej kwestii wпадkowej, niemającej charakteru odrębnej sprawy w rozumieniu Konstytucji, przysługiwał środek zaskarżenia do sądu wyższego instancyjnie. Istotne znaczenie ma jednak ustalenie, czy postanowienie zapadłe w toku postępowania dotyczy sprawy w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji. Wtedy bowiem, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału, aktualizuje się konieczność weryfikacji tego postanowienia zgodnie z wymogami przewidzianymi przez art. 176 ust. 1 Konstytucji. W wyroku z dnia 9 lutego 2010 r., sygn. SK 10/09 (OTK ZU nr 2/A/2010, poz. 10) Trybunał podkreślił, że „zakres przedmiotowy prawa do dwuinstancyjnego postępowania sądowego wyznacza konstytucyjne pojęcie sprawy. Konstytucyjna zasada dwuinstancyjności ma zastosowanie w takim tylko wypadku, gdy sąd pierwszej instancji rozpatruje sprawę w rozumieniu Konstytucji”. Ponadto obowiązywanie zasady dwuinstancyjnego postępowania nie ogranicza się wyłącznie do głównego nurtu postępowania sądowego. Obejmuje także kwestie rozstrzygane incydentalnie, wпадkowo, jeżeli dotyczą praw lub obowiązków danego podmiotu (por. wyroki TK: z 3 lipca 2002 r., sygn. SK 31/01, OTK ZU nr 4/A/2002, poz. 49; z 27 marca 2007 r., sygn. SK 3/05 oraz z 31 marca 2009 r., sygn. SK 19/08). Dalej Trybunał Konstytucyjny

przypomniał, że konstytucyjnym obowiązkiem sprawujących wymiar sprawiedliwości sądów (art. 175 ust. 1 Konstytucji) jest sprawiedliwe oraz jawne rozpoznanie sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki (art. 45 ust. 1 Konstytucji) i dlatego „wzmacniającą” konstytucyjne prawo do sądu zasadę dwuinstancyjnego postępowania (art. 176 ust. 1 Konstytucji) należy powiązać z pojęciem „sprawy” (zob. też wyrok z 31 marca 2009 r., sygn. SK 19/08). W konsekwencji, stanowiący rozwinięcie prawa do zaskarżania orzeczeń wydanych w pierwszej instancji ustrojowy obowiązek ukształtowania dwuinstancyjnego postępowania sądowego odnosi się do sytuacji, w której a) zachodzi konieczność władczego rozstrzygnięcia w warunkach niezawisłości, b) na podstawie norm prawnych wynikających z przepisów prawnych, c) o prawach i wolnościach oznaczonego podmiotu, d) gdy wykluczona jest arbitralność rozstrzygnięcia oraz możliwość rozstrzygnięcia przez drugą stronę (nt. pojęcia sprawy zob. np. wyrok z 27 maja 2008 r., sygn. SK 57/06).

W przedmiotowej sprawie sąd drugiej instancji dokonał władczej ingerencji w prawa podmiotowe kuratora (skarżącego). Wprawdzie orzekł o nich równoległe z rozstrzygnięciem postępowania głównego, jednak odniósł się do kategorii praw podlegających ochronie w postępowaniu sądowym według standardów określonych przez art. 45 ust. 1 i art. 176 ust. 1 Konstytucji. Kwestia wynagrodzenia kuratora jest sprawą w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji i powinna zostać rozpoznana w dwuinstancyjnym postępowaniu sądowym.

Zdaniem skarżącego, do naruszenia powyższych praw doszło przy braku przesłanek umożliwiających wprowadzenie ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw (art. 31 ust. 3 Konstytucji). Przepis ten stanowi naturalne (oczywiste) dopełnienie przepisów dotyczących praw i wolności, ponieważ formułuje konstytucyjne kryteria oceny dopuszczalności ich ograniczeń. Jego powołanie w skardze konstytucyjnej – służącej właśnie ochronie praw podmiotowych – jest więc w zasadzie zawsze potrzebne i mieści się w zarzutach stawianych w skargach konstytucyjnych (wyrok TK z dnia 22 października 2013 r., SK 14/13).

* * *

Odpis postanowienia Sądu Apelacyjnego w K z dnia listopada 2021 r. (sygn. akt) wraz z uzasadnieniem został doręczony skarżącemu w dniu 16 listopada 2021 r.

Dowód:

- 1) kopia pisma przewodniego SA w K z dnia;
- 2) kopia koperty w której doręczono odpis postanowienia;
- 3) wydruk historii śledzenia przesyłki z odpisem postanowienia.

* * *

Skarżący wniósł do innego składu Sądu II instancji zażalenie na pkt 2 wyroku Sądu Apelacyjnego w K z dnia lutego 2021 r. (sygn. akt) celem uzyskania możliwości zakwestionowania art. 394² § 1¹ KPC w zakresie, w jakim nie

przewiduje możliwości zaskarżenia postanowienia sądu drugiej instancji w sprawie przyznania wynagrodzenia kuratorowi (tak postanowienie TK z dnia 13 kwietnia 2016 r., sygn. akt Ts 4/16, OTK–B 2016/323).

Postanowienie Sądu Apelacyjnego w K z dnia listopada 2021 r. (sygn. akt) o odrzuceniu zażalenia skarżącego jest prawomocne i nie przysługiwał od niego żaden środek odwoławczy.

* * *

Na dzień wniesienia niniejszej skargi – według wiedzy skarżącego – nie został złożony nadzwyczajny środek zaskarżenia od wyroku Sądu Apelacyjnego w K z dnia lutego 2021 r. (sygn. akt) lub postanowienia Sądu Apelacyjnego w K z dnia listopada 2021 r. (sygn. akt I).

RADCA PRAWNY
G ID

Załączniki:

1. kopia uchwały OIRP w K o wpisie na listę radców prawnych;
2. odpis wyroku SO w N z dnia listopada 2019 r.,
wraz z uzasadnieniem;
3. odpis wyroku SA w K z dnia lutego 2021 r., wraz z
uzasadnieniem;
4. odpis postanowienia SA w K z dnia listopada 2021 r.,
wraz z uzasadnieniem;
5. kopia pisma przewodniego SA w K z dnia listopada 2021 r.;
6. kopia koperty w której doręczono odpis ww. postanowienia;
7. wydruk historii śledzenia przesyłki z odpisem ww. postanowienia;
8. odpis skargi w 5 egz.